HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

עד לוג. שיעור זה ניתן לשברי כלים שלא היה תחלתן אלא עד לוג דאם היה תחלתן יותר מלוג [א]הוי שיעור שבריו ברביעית הלוג כדלקמן: **מלוג עד סאה.** כלי שהיה תחלתו יותר מלוג כגון שניס או שלשה לוגין או יותר [ב]על סאה שיעור שבריו בחצי לוג. כדלקמן: **סאה כלמעלה.** ושיעור שבריו בחצי לוג. כדלקמן: **סאתים כלמעלה.** ושיעור שבריו בתורת כהניס[ג] ובמסכת כלים (פ"ב מ"ב) בלוג שלש: **והפגיה לוג כלמטה כו'.** אלמא בכולהו עד ועד בכלל: **הכא נאמרה.** משום הכי אמרינן בהו עד ועד בכלל דאזלינן לחומרא דמטמינן לשברים בשיעור זוטא אבל בכסלא וכאיסר דרב נחמן אי הוה אמרינן בהו עד ועד בכלל קולא הוא אלא לאכסורה ואשמועינן רב נחמן דכל היכא דקתני עד זאל ביה לחומרא ואי עד ועד בכלל קולא היא אימא עד ולא עד בכלל: **כל שיעורים של חכמים להחמיר.** אי מלומלא חומרא הוא שעריהו במלומלא ואי מלומלא קולא שעריהו בשוחק: **חוץ מכגרים של רסמים.** שאינו בנדה (דף נח:) דהכרותה כתם של דם בנגדה כגרים טמא דמספקינן לה בדם נדה אע"ג דכי משערת ליה במלומלא חומרא הוי לא הויא טומאה אלא ביותר מכגרים אבל כגרים עצמו מחזקינן ליה בדם מאכולת והיינו להקל דאע"ג דכגרים שעורו בעינן כגרים ועוד והכי תניא בהכרותה כתם(שם נח:) וטעמא משום דכתמים עצמן דרבנן דמדאורייתא עד דחזיא מגופה כדכתיב (ויקרא טו) דם יהיה זובה בבשרה: **דיקא נמי.** דהא דקתני לוג כלמטה סאה כלמטה משום חומרא הוא ולאו דנימא נמי במקום קולא עד ועד בכלל: **דקתני עלה דהכיא.** דאבל היולא חמשה טפחים כלמעלה טמא דעד דקתני עד חמשה טהור ולא עד בכלל: **עשרה כלמטה.** דהאי עד דקתני ועד עשרה טמא ועד בכלל קאמר אלמא בתר חומרא אזיל: **חוסך מעובר.** שבמעי הבהמה ולא יצא מתוכה: **מוסר.** [ג]אבר באכילה ויתר בשחיטתה כעובר עצמו וטעמא מפרש בבהמה המקשה (לקמן סט.) מכל בבהמה תאכלו[ד]: **מן הטחול ומן הכליות.** שלא בהמה שם נחתך מהם אף על פי שלא הוליא החתיכה מתוכה אסור באכילה משום אבר מן החי והתם קא יליף טעמא מאותה תאכלו[ד] שלמה ולא הסרה כלומר כשהיא שלמה הוא דקאמינא לך כל בבהמה תאכלו להתיר דבר אחר שבגופה אבל כשהיא הסרה דהנמצא בתוכה מחקרוהו הוא לא שרינא לך כל בבהמה דהיינו הנמצא בה. ומכל מקום שמעינן מינה דהיא עצמה שריא אף על גב דנחתך מן הטחול ואין חיתוך בלא נקב דכל נקב משום חיתוך הוא: **הוא הדין דבהמה נמי אסירא.** דחמיר ניקב ונחתך מניטול לגמרי שעל ידי הנקב הוא הולך ומוסיף מכאוב והחולי רב בגופה: **איידי דתנא רישא מוסר.** בחתיכה עצמה דאיצטריך לאשמועינן דלאו אבר מן החי הוא תנא איסורא דסיפא נמי בחתיכה: **נקבה בכוליה.** כגון מליא מוגלא: **בכוליא אחת.** וכ"ש בשתיהן: למקום

שיעורן בבדי סיכת קטן ועד לוג. אבל אם היה תחלתן יותר מלוג בעינן שיעור גדול לשברים יותר מכדי סיכת קטן ואפילו יחדו בטלה דעתו אצל כל אדם ואין יחודו יחוד דאין דרך ליחד שברים הבאים מכלי גדול לצורך סיכת קטן וכן נראה [ה]דע"י יחוד מיירי הכא דהיאך יקבלו שברים טומאה אם לא ע"י יחוד הא אמרינן בסוף המניע (שבת נה:) דכלי חרס שניקב כמוציא זית טהור מלקבל בו זיתים ועדיין כלי הוא לקבל בו רמונים ואם פירס בקונטרס כלומר טהור הוא מלקבל טומאה עוד משום שתם כלי חרס ששיעורו בזיתים וגם אם היתה עליו טומאה נטהר ועדיין כלי הוא לקבל בו רמונים שאם יחדו שוב לרמונים מקבל טומאה מכאן ולהבא אז אם מתחלה היה מיוחד לרמונים לא נטהר אלמא בעינן יחוד ואי"ת דתנא בתוספתא דכלים בשלהי פרק מחט וטבעת שולי המחלין ושולי הפחתין וקרקרות הכלים ודופנותיהם [מאחוריהן] אין ממלאין בהן ואין מקדשין בהן ואין מזין מהן וכו' שפן ועשה מהן כלים מקבלין טומאה מכאן ולהבא דברי ר' מאיר וחכ"א כל כלי חרס שטהר שעה אחת שוב אין לו טומאה לעולם ואי בעינן יחוד לקבל בו רמונים כשניקב כמוציא זית הא מיד כשניקב נטהר וכשיחדו לרמונים אחר כך איך יקבל טומאה מכאן ולהבא אבל אי לא בעינן יחוד אמאי שפיר דלא נטהר כל זמן שהוא ראוי לרמונים וי"ל דהכיא דתוספתא מיירי בדלא חזי על ידי יחוד בלי תיקון [ו]ולהכי בשברים הפחותין מכשיעור המפורש כאן בשמעתין דמחמת גריעותא לא מהני יחוד אבל היכא דלא בעי תיקון דאין מחוסר אלא יחוד לא אמרן דכיון שטיהר שוב לא יקבל טומאה לעולם והא דתנן במסכת כלים (פ"ה מ"ח) חתכו חוליות פחות מארבעה טפחים טהור מירחו בטיט מקבל טומאה משיסיקנו לאפות בו סופגנין [ז]משמע דאתא ביה טומאה ע"י תקון שאני התם דחשיב כלי גמור ע"י שנעשה אחר כך שלם כמתחילה ע"י תקון אבל שברים קטנים אין נחשבים להיות עוד כלים ע"י שום תקון ואי"ת לפי מה שפירש דלא מהני ראויות לשברים לקבל טומאה עד שיחד הא בפרק כל הכלים (שבת דף קכד:) פליגי ר"מ ור' יהודה בכלי שנשבר בשבת וראוי למלאכה אחרת בעינן טלטול דר' יהודה אוסר לטלטל משום עולד ור"מ שרי דלית ליה עולד אבל כ"ע מודו שאם נשבר מערב שבת דלא הוי עולד ושרי לטלטולי בשבת הואיל וראוי למלאכה אחרת אלמא מנא הוא לענין שבת ואם כן לענין טומאה נמי מנא הוא כדאמר רבא בפרק כל הכלים (שם דף קכג.) גבי מחט של יד מדלענין טומאה לאו מנא הוא לענין שבת נמי לאו מנא הוא ועוד מוכח התם[ט] דלא בעינן יחוד לענין שבת גבי רבא דאיתווש מסאניה בטינא ואתא שמעיה ושקל חספא וקא מכפר ליה ומפרש טעמא משום דאילו הוה בחבר חזי לאיכסויי ביה מנא וי"ל דלעולם בעינן יחוד לענין טומאה והא דקאמר רבא מדלענין טומאה לאו מנא הוא היינו אפילו ע"י יחוד דכיון דיטול [י]חודה אי עוקלה לא מהני

רג א ב מיי' פ"ח מהל' שחיטה הלכה כו סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' מד סעי' ב:

שיטה מקובצת

[א] דאם היה תחלתן יותר מלוג בעינן שיעור גדול יותר לשבריו יותר מכדי סיכת קטן מלוג ועד סאה כן נמצא בס"י: [ב] מותר אותו אבר באכילה וניתר: [ג] לאפות בו סופגנין דמשמע: [ד] גבי תפלת המוספין עד שבע שעות:

רבינו גרשום

עד לוג כו' אם היה טמא אפי' החזיק לוג עד שלא נשבר ועכשיו מחזיק בכדי סיכת קטן טמא: מאי לאו לוג כלמטה כלומר אפי' החזיק לוג קודם שנשבר שעורו בכדי סיכת קטן השבר וטמא וש"מ עד ועד בכלל. לא לוג כלמעלה כלומר אם החזיק לוג עד שלא נשבר כמחזיק יותר מלוג ואינו טמא השבר בכדי סיכת קטן: מלוג ועד סאה ברביעית. כלומר אפי' החזיק סאה קודם שנשבר דיו השבר ברביעית ואם מחזיק ברביעית טמא ונטמא והשבר מחזיק חצי לוג חשוב כלי וטמא מאי לאו סאתים כלמטה דאפי' מחזיק סאתים כפחות מסאתים ודיו לשבר בחצי לוג: סאתים כלמעלה דאי מחזיק סאתים לא דיו לשבר בחצי לוג דעד ולא עד בכלל. והתניא לוג כלמטה כו' כלומר וש"מ עד ועד בכלל: ההוא [לחומרא] אבל אי אמרינן כסלע כפחות מכסלע כאיסר (יותר) כפחות מכאיסר זהו לקולא לפיכך אמרינן כסלע יותר מכסלע כו': חדץ מכגריס של כתמים להקל כלומר דאמרינן אם ראתה כתם בגריס כפחות מכגריס דאם אינה רואה יותר מכגרים אינה טמאה: תניא נמי הכי כלומר דלחומרא חמשה כלמעלה כלומר דפחות מחמשה טהור ולא אמרינן חמשה כלמטה אלא כלמעלה וטמא עשרה כלמטה. כלומר הא דאמרינן יותר מעשרה טהור לא אמרינן דעשרה כלמעלה אלא כלמטה לחומרא: הני הוא דאסירא הא בהמה גופה שריא כלומר [הא] הכא דחותך מן הטחול ומן הכליות דדמי לניקב וקאמרינן דהבהמה כשרה. וכיצד אמרת ניקב טרפה: במקום חריץ עד הלובן: ולית הילכתא כרב עוירא דאמר ניקב הטחול טריפה:

עין משפט נר מצוה

[א] דאם היה תחלתן יותר מלוג בעינן שיעור גדול יותר לשבריו יותר מכדי סיכת קטן מלוג ועד סאה כן נמצא בס"י: **[ב]** מותר אותו אבר באכילה וניתר: **[ג]** לאפות בו סופגנין דמשמע: **[ד]** גבי תפלת המוספין עד שבע שעות:

גליון הש"ס

[ה] דאם היה תחלתן יותר מלוג בעינן שיעור גדול יותר לשבריו יותר מכדי סיכת קטן מלוג ועד סאה כן נמצא בס"י: **[ו]** מותר אותו אבר באכילה וניתר: **[ז]** לאפות בו סופגנין דמשמע: **[ח]** גבי תפלת המוספין עד שבע שעות:

מסורת הש"ס

[א] [כלים פ"ב מ"ב], **[ב]** נדה נח: ע"ש, **[ג]** [תוספתא דכלי' ב"מ רפ"ען], **[ד]** [לעיל מב:], **[ה]** לקמן סח., **[ו]** [כתב הב"י ס' מג סוף ד"ה ועל מ"ש רבינו ופפי' נתחך וכו' ופסקר דלא הוי גרים אלא ליטמא קמא בלבד כמו בוטסחי דיבן לית בהו ליטנא בתרא עכ"ל], **[ז]** [לעיל מב:], **[ח]** [ל"ל עד], **[ט]** [שמיני פרשה ז], **[י]** [דברים יד], **[כ]** [כגון בשברים הפחותים כו' כל"ל מהכ"מן], **[ל]** [דף קכד:], **[מ]** ל"ל חורה, **[נ]** [שם נט.], **[ס]** [שם כז.], **[ע]** [ל"ל ז' שעות], **[פ]** [ועי' תוס' ברכות כו: ד"ה מיבעיא להו],

הגהות הב"ח

[א] תוס' ד"ה שיעורן וכו' מלאכה לאשוה ואי יחדו מה לי כל"ל ומיבת ועוד נמחק:

מוסף רש"י

אבל ניקב טריפה. ולקמן מפרש ניקב בעלינו מקום שהיא עבה, אבל בקולשיה כשרה (לעיל מב:). **חותך מעובר שבמעיה.** והנים התחיכה בתוכה, **מותר באכילה.** בשחיטתה, כדליף בגמרא מכל בבהמה תאכלו (לקמן סח.). **מן הטחול ומן הכליות.** שלא בהמה עצמה, **אסור באכילה.** ואע"פ שהיטתה בבהמה לא הותר בשחיטתה, להכי נקט טחול וכליות משום דמידי דלא מיטרפא הוא (שם).